

Nachtegaalkanaries of de prehistorie van de Belgische Waterslager

Naar J.A. Plokker, *Karl Reich & Hans Duncker, pioniers in het onderzoek naar de vererving van kanariezang.*

<http://80.115.67.180:8081/NZHU/Artikelen.html#Karl%20Reich%20&%20Hans%20Duncker>

De nachtegaalzangers van Karl Reich waren geen wereldprimeur, integendeel. Toen hij in 1911 het besluit nam een stam zangkanaries op te bouwen die als nachtegalen zouden zingen, waren kanariefokkers al 250 jaar druk doende om, met gebruikmaking van het imitatietalent van de kanarie, het nachtegaallied in kanariezang te integreren.

De populariteit van deze aloude traditie was in 1911 onder Duitse kanariekwekers overigens al enige decennia tot marginale waarden gereduceerd.

We moeten terug naar de jaren 1600 om het besluit van Karl Reich, een stam nachtegaalzangers op te bouwen, in zijn historische context te kunnen plaatsen.

De oudste pogingen om kanaries als nachtegalen te laten zingen, stammen hoogstwaarschijnlijk uit midden de jaren 1600. De door mij (Jaap Plokker, red.) gevonden oudste beschrijving van het kweken van kanaries en de voorzang van nachtegalen dateert van 1675 en betreft

The Epitome of the Art of Husbandry (1679(1), 1670(2))

Joseph Blagrave (1610-1679)

With NEW ADDITIONS (London 1675(3)),

SOME Further Additions Concerning Singing-Birds.

of

De belichaming van de kunst van de verzorging, teelt en fokkerij van gewassen en dieren (1679(1), 1670(2))

Joseph Blagrave (1610-1679)

Met NIEUWE TOEVOEGINGEN (London 1675(3)),

ENKELE Verdere Toevoegingen met betrekking tot zingende vogels

(van p. 53 tot p. 135 in de nieuwe toevoegingen)

(<https://quod.lib.umich.edu/e/eebo/A28324.0001.001/1:4?rgn=div1;view=fulltext>)

Uitvoerig, van p. 53 tot p. 73 of 1/4 van dit zangvogeldeel, gaat Blagrave in op het houden en verzorgen van nachtegalen. Hij steekt zijn bewondering

voor het nachtegaallied niet onder stoelen of banken. Zijn liefde voor de nachtegaalzang uit zich onder meer in het zelf houden en verzorgen van deze vogelsoort.

Blagrave besteedt in zijn boek maar liefst twintig pagina's aan het vangen van volwassen nachtegalen, het temmen van deze vogels, het met de hand grootbrengen van uit het nest gehaalde jongen, voermethoden, wat te doen wanneer de nachtegaal ziek wordt, enz.

De aanvulling over zangvogels, in de derde editie van 'The Epitome of the Art of Husbandry', is met name voor kanarieliefhebbers buitengewoon interessant. Het bevat, zover mij (Jaap Plokker, red.) bekend, de oudste uitgebreide verhandeling over het houden, verzorgen en fokken van kanaries met bovendien een beknopte beschrijving van hoe men toen in Duitsland kanaries pleegde te kweken.

Verscheidene auteurs, die na Blagrave komen, baseren zich volledig op Blagrave en veel van hun passages kan men letterlijk in zijn 'The Epitome of the Art of Husbandry' terugvinden.

Een paar passages uit het boek

Betreffende de kanarievogel. (p.107)

Deze vogel werd vroeger overgebracht van de Canarische Eilanden en is dus algemeen bekend onder die naam; maar de laatste jaren hebben we een overvloed van hun soort uit Duitsland laten komen, dus noemen we ze met de naam van het land, Duitse vogels; maar ik geloof dat de eerste oorspronkelijke vogels van de Canarische Eilanden zijn meegebracht.

De vogels die van de Canarische Eilanden zijn meegebracht staan bij ons niet meer zo in aanzien als vroeger, want de vogels die uit Duitsland zijn meegebracht, overtreffen hen ver in schoonheid en zang, de Duitse vogels hebben erg veel mooie slagen en toeren van de nachtegalen, waarvan ik hier zal uitleggen hoe ze die hebben gekregen.

Veel plattelandsbewoners kunnen een kanarie niet onderscheiden van een van onze gewone groene vogels, maar als ze ijverig zouden observeren hoe de bewegingen van zijn keel golven als hij zingt, zouden ze hem snel kunnen onderscheiden van elke andere vogel, ongeacht zijn kleur en bovendien is hij veel lustiger en heeft hij een langere staart.

Hoe een kanarievogel te kiezen en te weten wanneer hij een goed lied heeft. (p. 108)

Laat hem in de eerste plaats een lange vogel zijn, rechtopstaand, en niet gehurkt, maar sprankelend als een mus, levendig en vrijmoedigheid, niet

onderhevig aan angst.

Ten tweede moet de zang van de kanarie je aangenaam in de oren klinken. De één houdt van een vogel met een liefelijke zang, de ander van een vogel met een krachtig lied. Volgens mij houdt iedereen van een vogel die zijn lied lang aanhoudt. Je moet dus de vogel kiezen die je het best bevalt. Ik adviseer alle mensen die van plan zijn om kanarie-eilandvogels, of Duitse kanaries, zo recentelijk genoemd, te kopen, om ze eerst te horen zingen, dan zullen ze er zeker van zijn dat ze zich niet laten misleiden, om een popje voor een mannetje te kopen.

Sommige van de mannetjes hebben ook weinig of geen zang om aandacht aan te schenken, dus doe er goed aan om hem alleen in een kooi te horen, zodat je in staat bent om iets van zijn zang te beoordelen voordat je je geld uitgeeft.

De meeste mensen zijn van mening dat de kanarie met de meeste variatie in tonen en de langste zangvogel de beste is, maar de meningen van de mensen verschillen naargelang de zang van de vogels.

Ten eerste zijn er mensen die de voorkeur geven aan een kanarie die zingt zoals een graspieper. Een tweede groep houdt van kanariezing die overeenkomt met die van de veldleeuwerik. Een derde keurt de kanarie goed die begint als een leeuwerik, en verder gaat op de noten van het lied van de nachtegaal; wat volgens mij, als hij het goed doet, een van de aangenaamste vogels ter wereld is.

Een vierde houdt van een vogel die een luid en uitbundig lied heeft, waarbij noch de variatie noch de lengte in acht wordt genomen, zodat hij slechts een lawaai in zijn oren maakt.

Dus sommigen houden van een kanarielied dat lijkt op dat van de graspieper, anderen geven de voorkeur aan de op de veldleeuwerik gelijkende kanariezing, bijna iedereen houdt van de nachtegaalzangers en een enkeling tot niemand houdt van kanariezing gelijkend op die van de vink.

Naast de uitgebreide (p. 107-->117) verhandeling over specifiek de kanarie vinden we elders in de beschrijving van de zangvogels, enige opmerkelijke zinsneden betreffende het houden en africhten van kanaries.

In het algemeen leven, volgens Blaggrave, de vogels met zachte bekken, de vruchten- en insecteneters dus, korter dan de zaadeters. Blaggrave rangschikt de kanaries onder de sterke vogels en weet te vertellen dat bij sommigen eigenaren kanaries wel 20 jaar in leven bleven.

Blagrave is in het bijzonder geïnteresseerd in vogels die je het lied van een andere zangvogel of een melodietje kunt aanleren. Dit zijn, in zijn ogen de meest waardevolle zangvogels om te houden.

Blagrave is niet zo gecharmeerd van de zang van de vink, omdat hij nauwelijks zijn lied varieert, zoals andere vogels wel doen. Uit het nest van de vink worden, volgens Blagrave, zelden jongen gehaald omdat het erg lastig is ze een wijsje of het lied van een andere zangvogel te laten zingen, wat bij de kneu en de kanarie wel lukt.

Blagrave laat een aantal vogels de revue passeren die je wel een wijsje en het lied van een andere vogel kunt aanleren.

Spreeuwen, indien heel jong bij de ouders vandaan gehaald, kun je leren een wijsje te fluiten, te laten spreken en ook kunnen zij het lied van een andere vogel imiteren door hem onder de vogel te hangen waarvan hij het liedje leren moet.

Ook de merel kan je, mits jong uit het nest gehaald, iets leren.

De goudvink kan je heel goed een wijsje laten instuderen door het hem regelmatig voor te fluiten.

Het roodborstje is bijzonder geschikt om een wijsje aan te leren en evenzo om te leren spreken, maar je moet ze altijd buiten het gehoor van andere roodborstjes houden.

De kanarie kan je, volgens Blagrave, bijna alles aanleren, als je hem maar jong bij de ouders vandaan haalt.

Ook de kneu kan je veel aanleren, als het maar niet te lang en te gevarieerd is.

De geëigende methode om vogels de zang van andere vogelsoorten aan te leren is, volgens Blagrave, om de leermeester in een kooi boven de kooi met de jonge vogel te hangen.

Tenslotte heeft Blagrave nog enkel tips voor de zangleermeester.

Als je een vogel een wijsje wilt aanleren, of het nu gebeurt door het met de mond voor te fluiten of met een fluitje, een 'flageolet', begin dan met een eenvoudig, niet te lang melodietje. Leer de vogel eerst één wijsje en dan, stuk voor stuk, de volgende. Houd hem geïsoleerd van andere vogels, want hij heeft de neiging welk vogelgeluid dan ook beter te onthouden dan een wijsje. Een algemene regel is dat je een vogel het meest kan aanleren wanneer je hem zo jong mogelijk bij de ouders vandaan hebt gehaald.

(Flagéolet, (Fr.), een fijn- of hoogfluitje, een fluitje, waarop men de vogels leerde zingen; welk speeltuig echter thans, eene meerdere volmaking ondergaan hebbende, zelfs op concerten in aanmerking is gekomen.

In P. Weiland, *Kunstwoordenboek*, Rotterdam, 1824 eerste druk, red.)

Uit krantenadvertenties weten we dat in de jaren 1700 en 1800 ambulante vogelverkopers frequent de Nederlandse (en 'Belgische', red.) steden bezochten. De advertenties verstrekken ons informatie over hun handelswaar en uit welke gebieden ze afkomstig waren.

(Ambulante handel is de officiële term die gebruikt wordt voor huis-aan-huisverkoop, verkoop op de openbare weg, op openbare markten of op andere plaatsen of lokalen, red.)

Aanvankelijk kwamen ze uit Tirol, maar vanaf de jaren 1770 namen Saksische handelaren langzamerhand de ambulante kanariehandel over. In de jaren 1800 kwamen de reizende kooplui, die in Nederland (en België, red.) kanaries verkochten, vrijwel uitsluitend uit Saksen.

De ambulante vogelverkopers die in de jaren 1700 en 1800 Nederland (en België, red.) aandeden verkochten o.m. wijsjes zingende goudvinken, maar vooral kanaries.

In de eerste tientallen jaren van de jaren 1700 werden de kanaries in de advertenties vooral aangeprezen met hun kleur en lijkt zang een bijzaak. Later werden de zangkwaliteiten belangrijker. De meeste belangstelling ging toen uit naar kanaries met de 'nachtgalslag'.

In het Nederlandstalige standaardwerk 'Kanari-Uitspanningen' van Frans van Wickede, waarvan de eerste druk in 1750 verscheen, start de auteur met de 'Namen en Oorsprong der Kanarivogels'. (Kanari-Uitspanningen mag begrepen worden als kanarie-ontspanningen; uitspanning of ontspanning als het tegengestelde van inspanning of werk, red.)

p. 1

Hetzekerst, 't geen daer van gezegt kan worden, is dat de Kanarivogels allereerst van de Kanarische Eilanden, gelegen onder de Dominatie van Spanje, overgebracht zyn, en deswegens Kanarivogels genaemt worden. De allereerste waren slegts enkel graeuw; doch wierden wel haest door de konst in allerly verwen verandert; te weten, die men binnenshuis voortteelde, als in Tirol, Zwaben, Beyeren, 't Neurenbergsche en daer omstreeks, hoewel men die Vogels ons thans ook in menigte uit Luikerland aenbrengt.

p. 2

In menigte dan worden die Vogels boven in 't land geteeld, alwaer vele menschen van de broey- en quekery leven; voorts, als zy zaadvast gemaakt zyn, opgekort, en twee of driemaal 's jaers, namelyk in den Herfst, allermeest in het begin van den Winter, en ook in de Lente door Zwabers, Zwartwallers en Tirollers, in een grote mars (door hun een kraeg genaemt)

tot ons overgebracht; en worden menigmael vier, ja vyf honderd van die Vogels in één kraeg gevonden; ook reizen zy met dezelve byna de gehele Waereld door, als Turkye, Rusland, Duitschland, Engeland, Schotland, Vrankryk, de Nederlanden enz.

p. 5

Nog ziet men in de Maenden Auguftus en September Luiker-Walen en Walinnen Kanarivogels veilen, die in het Luiksche en in Braband in de Kloosters geteeld worden, en zy zeer goedkoop geven; dog de meesten van deze zyn wyfjens, welke zy echter gaerne alle voor mannetjens verkopen.

Even verder laat de auteur er geen twijfel over bestaan van welke zangkanaries hij bijzonder gecharmeerd is.

p. 10

De Kanarivogels, die van een sterken en altoos vrolyken aerd zyn, lang en dikwils zingen, en zeer weinig stil zitten; slaende veelyds den Nachtegaels slag, ja meenigmael zeven of acht slagen op malkanderen doen, hunne wyfjens, als zy broeden, gestadig met hun zoetlydent gezang vermaken, haer altoos het eten op het nest brengen, en de jongen, zodra die uit zyn, voederen. Deze zyn zeer tamme en handelbare Vogels; zulks zy, wanneer men hun er toegewennen wil, uit de hand ja zelfs, uit den mond eten, en zyn dubbeld geld waardig, vermits zy de jongen, zonder in gevaer van sterven te zyn, opbrengen. Dit soort leert naer het Flageolet zeer wel fluiten, en voert het met een verhevener toon boven anderen uit. Weshalven men hun volmaakte Kanarivogels zoude kunnen noemen.

Een vergelijkbaar geluid klinkt uit de advertentie (1747) van Meester Kleermaker Fergé in de St. Nicolaesstraat te Amsterdam. Hij had 'uyt Tirol' overgekomen kanaries te koop, 'weergaloos van Zang, neffens Nagtegalen gelyk'.

Sebastiaen Fergé, Mr. Kleermaker in de St. Nicolaesstraet agter 't hoekhuys van de Voorburgwal, op de bovenste Voorkamer, heeft in commissie te koop extra schoone CANARY VOGELS, weergaloos van Zang, neffens Nagtegalen gelyk, nu jong overgekomen uyt Tirol, voor een civiele prys.

Advertentie in de Amsterdamsche Courant van 21 maart 1747. De advertentie luidt: 'Sebastiaen Fergé, Mr. Kleermaker in de St. Nicolaesstraet agter 't hoekhuys van de Voorburgwal, op de bovenste Voorkamer, heeft in commissie te koop extra schoone CANARY VOGELS, weergaloos van Zang, neffens Nagtegalen gelyk, nu jong overgekomen uyt Tirol, voor een civiele prys'.



Mathias Posch

Die Imster Vogelhändler



Löwenzahn

Tallos zijn de in de kranten van de jaren 1700 en 1800 geplaatste advertenties van buitenlandse ambulante vogelhandelaren die de door hen meegenomen kanaries aanprezen met de 'nachttegaalslag'. De regelmatig in advertenties opduikende aanbeveling 'bij de nagtegalen geleert' moest de aspirant koper er van overtuigen dat de zang van de te koop aangeboden kanaries die van de inheemse nachtegaal benaderde.

In het door Charles Reiche, voor zijn Amerikaanse lezers geschreven 'The Bird Fancier's Companion', kunnen we lezen dat de door Blagrave in 1675 beschreven methode om nachtegalen te gebruiken als voorzangers om kanaries de 'nachttegaalslag' aan te leren, midden de jaren 1800 in Saksen nog een veelvoorkomend gebruik was.

p. 14-15

De kanariezang werd vooral in Duitsland sterk verbeterd door ze groot te brengen in kamers waar andere vogels, zoals nachtegalen, boomleeuweriken, veldleeuweriken, enz., gewoonlijk werden gehouden. Door veelvuldig gebruik te maken van een kleine fluit of een ander instrument dat voor hen werd bespeeld, hadden de jongen voldoende gelegenheid om volledig opgeleid te worden. Ze namen een paar tonen van elke vogel in de buurt waar ze zich toevallig bevonden en door deze noten aangenaam te mengen, heeft de kanarie zo'n mooi en gevarieerd lied gekregen, dat elke familie doorgeeft aan haar nakomelingen.

Toen men vond dat het gecomponeerde lied van de kanarie voltooid was, werd het gebruik van andere vogels niet meer nodig geacht, omdat de jongen het nu van hun ouders leerden! Maar er werd veel zorg besteed aan het behouden van het meest aangename en gevarieerde lied, en ook aan het vermijden van alle valse en onaangename tonen, die de vogel, als hij ze hoort, zeer geneigd is op te nemen.

Om zulke mooie zangers te kweken moet de kweker zelf een goede keurmeester zijn; hij moet uitkijken dat hij niet met vogels met onaangename tonen kweekt; hij moet ook een paar van de allerbeste zangers apart in een kooi in het kweekhok houden, die de jongen zullen onderwijzen. Door de lange praktijk en de opgedane ervaring hebben de Duitse kwekers veel informatie kunnen verzamelen over de zangkwaliteiten van de kanaries en hun algemene verzorging. Dit is de reden dat de Duitse kanaries veel beter zingen dan alle andere.

Hoe het lied van de nachtegaalzangers in de jaren 1700 en 1800 heeft geklonken is waarschijnlijk nooit te achterhalen. Meermalen werden in

advertenties toeren genoemd waarin de aangeprezen kanaries uitblonken, zoals 'Nachtegaalslag', 'differente Rollen en Fluiten', 'Tjonken', 'Tjonkfluit', 'Holle fluit', 'Bellenrol', 'Waterrol', maar hoe het lied in z'n totaliteit klonk blijft de vraag. Het zal ongetwijfeld heel divers zijn geweest. Omdat voor de training van zangkanaries gebruik werd gemaakt van voorzang van nachtegalen veronderstellen we dat het lied van de betere nachtegaalzangers qua structuur en toeren veel herkenning vertoonde met het lied van de inheemse nachtegaal.

In een uit 1805 daterende publicatie van Kellner A.I. (Natuurlijke Historie der Kanarievogelen, p. 17. Amsterdam 1808. Oorspronkelijke titel: Naturgeschichte der Kanarienvogel. Leipzig, 1805, red.) beschrijft deze kanariekweker uit eigen ondervinding welke invloed de voorzang van nachtegalen op het uiteindelijke lied van kanaries kon hebben: 'Ik heb kanarie-vogels gehoord, die de melodij en den toon der nachtegalen volmaakt naarbootsten, zoo dat tusschen hen geen onderscheid was, alleen dat zij niet hunne sterkte bereiken konden'.

In de tweede helft van de jaren 1800 fokten Duitse zangkanariekwekers (Wilhelm Trute (1836-1889), Heinrich Seifert (1862-1932?)) vanuit de aloude nachtegaalzangers een zangkanarie met een zachter en rollender lied, de 'Edelroller'. Deze meer beschaafd klinkende zangkanarie won het al snel in populariteit van de 'hardere' nachtegaalzanger, die in Duitsland langzamerhand volkomen uit beeld verdween.

Getuige hiervan ook in 'De Kanarievogel' van J.H. Beekman, waarvan de eerste druk verscheen in 1895 en een vertaling was van het Duitse werk van de vermaarde kenner en auteur W. Böcker. Het verschijnt gedurende 83 jaar en behaalt in 1978 haar 16e druk. Geen enkel kanarieboek is zo lang uitgegeven.

p. 8-9

Het Harzer ras omvat de eigenlijke Edelzangers; de Harzer vogel onderscheidt zich van den gewonen kanarievogel alleen door zijn buitengewoon schoon gezang, waarin hij in hooge mate verschilt van het stamras en van de overige rassen van den cultuurvogel. Daarbij is dit ras vruchtbaar als bijna geen ander, en de jongen ervan vormen ook een belangrijk handelsartikel, zoowel voor het binnen- als voor het buitenland. Hetgeen in de volgende hoofdstukken behandeld wordt, betreft dan ook in de eerste plaats dit ras, dat de meeste toekomst heeft.

Bij DE ERVEN LOOSJE
Boekhandelaars, Ged. Oudegracht
is voorhanden:

De Hondenvriend
Geïllustreerd Handboekje
voor de verzorging en verpleging
van den Hond.
Prijs 90 Cents.

De Kanarievogel
Geïllustreerd Handboekje
voor de verzorging en de verpleging
van den Kanarievogel.
Prijs 90 Cents.
Beide werkjes naar het Hoo
duitsch door J. H. BEEKMAN BZ
zullen aan liefhebbers van Honde
en Kanarievogels zeker zeer welko
zijn. (997)

Afbeelding Haarlemsch Advertentieblad, 14 augustus 1895, pagina 4

Den hoofdzetel der kweeking van het Harzer ras vindt men sedert onheugelijke tijden in de eerste plaats te St. Andreasberg; van daaruit heeft zich de teelt in de laatste tientallen jaren naar alle deelen van Duitschland, ja, zelfs ver over de grenzen van dit land uitgebreid, ofschoon de kweeking in de niet-Duitsche landen van Europa over 't geheel van weinig beteekenis is. Indien één ras den naam van Duitsche kanarie verdient, dan moet dat bepaald het Harzer ras zijn.

Behalve in Den Harz wordt de Harzer edelzanger, zooals deze vogel veelal genoemd wordt, ook in prima kwaliteit in Berlijn, Dresden en andere Duitsche steden gefokt, terwijl Nederland in de laatste jaren ook fokkers heeft gekregen, wier producten met de in Duitschland gefokte zeer goed kunnen concurreeren.

De Harzer kanarie wordt in de provinciën Westfalen en Rheinland, alsmede

in Holland dikwijls Saksische kanarie genoemd, wat niet aan te bevelen is, daar het licht aanleiding geeft tot verwarring en misverstand. Of de benaming Tyroler zanger, welke men vroeger dikwijls hoorde, ook op dit ras betrekking heeft, of dat daaronder alleen die kanaries zijn te verstaan, welke in de jaren 1600 en 1700 door de bergwerkers van Imst in den handel zijn gebracht, is niet met zekerheid te zeggen; 't is echter zeker, dat er sedert onheugelijke tijden in Tyrol slechts weinig vogels meer gekweekt worden en van geringe waarde.

p. 26-27

De zucht van de kweekers om vogels met volkomen zuiver gezang voort te brengen, waarom zij vogels, die enkele fouten of slechts lichte toeren door hun gezang mengden, niet meer tot voorzangers gebruikten, heeft ten gevolge gehad, dat de zang in de laatste jaren aanmerkelijk aan zuiverheid heeft gewonnen, doch in rijkdom aan toeren, dus aan afwisseling, heeft verloren. Enkele toeren, die men voor 20 à 30 jaren nog dikwijls hoorde, zijn tegenwoordig geheel van het repertoire verdwenen; de tegenwoordige goede zanger zingt zuiverder dan de vroegere, doch is meer ééntonig.

Met betrekking tot het gezang verdeelt men de kanaries algemeen in nachtegaalslagers of „gluck”vogels, (gluck met den oe-klank), rolvogels (edelrollers) en kollervogels. De rolvogels worden weder onderscheiden in bas- (knar- of knor-), hol-, klingel- en „gluck”rollers, al naar dat de eene of andere toer de overhand heeft. (In 't Nederlandsch schrijft en zegt men gewoonlijk „kloek” voor het hier gebezigde „gluck”, wat we hier verder ook maar zullen doen).

De kloekvogels of nachtegaalslagers onderscheiden zich minder door lange rollen dan door enkele prachtige toeren, welke levendig aan het gezang van den nachtegaal herinneren, vanwaar ook hun naam; naar den dikwijls terugkeerenden kloektoon dragen zij den naam kloekvogels; komen zulke kloekpassages meermalen in hun gezang voor, dan noemt men ze dubbelslagers, en hebben ze slechts weinig kloektonen bij een overwegend rollergezang, dan noemt men ze kloekrollers.

De nachtegaalslagers hebben een vol orgaan; hun rollen zijn meestal kort en hun fouten sterk uitkomend; zij komen in hun gezang nog met dat van den wildling overeen, doch zijn toch als een veredeld ras te beschouwen, daar hun geheele lied door afwezigheid van alle sjappende tonen en wegens de grootere klankrijkheid een veel beteren indruk maakt. Wegens

die korte rollen en de zeer merkbaar voorgedragen fouten hebben zij in de laatste jaren meer en meer plaats moeten maken voor de zuivere rolvogels en beginnen zij tegenwoordig vrij zeldzaam te worden.

Nog zeldzamer misschien dan de nachtegaalslagers zijn in den laatsten tijd de kollervogels geworden. Deze zijn voor ongeveer een halve eeuw te Andreasberg bij toeval uit zuivere rolvogels ontstaan, werden door enkele handelaren in Rheinland in den handel gebracht en door de afnemers weder voor de kwekerij gebruikt. De teelt van deze kollervogels bleef evenwel zeer beperkt, omdat niet iedere jonge vogel den koller kon aanleeren en de geheele stam niet vrij was van een minder of meer op den voorgrond tredende fout (tsiet, tsiet, tsiet). Ook de kollervogels hebben voor de rolvogels moeten plaats maken en op 't oogenblik zijn zij, zoowel als de nachtegaalslagers, zeker geheel verdwenen, want zelfs te Andreasberg kan men van deze soort geen goed zingende vogels meer bekomen.

Ook in het buitenland, waaronder in de Verenigde Staten, over de grote oceaan, nam de vraag naar Duitse edelrollers toe. Dit leidde tot een algemene en aanhoudende stijging in de teelt van zangkanaries in Duitsland, in het bijzonder in en rond het Harzgebergte. Het kweken van edelrollers werd daar voor menigeen een vorm van bijverdiensde. De tentoonstelling in het 'Harzer-Roller Museum' in 'Grube Samson' in Sankt Andreasberg laat het economisch belang van de kanarieteelt voor de Harz regio in alle facetten zien.

De ambulante vogelverkopers aanvankelijk uit Tirol, en later uit Saksen bezochten uiteraard ook Vlaanderen. Daar werden hun kanaries met 'Nachtegaalslag' en 'Waterrol' in de tweede helft van de 19e eeuw 'waterslagers' genoemd. (Advertentie in 'Het Handelsblad' van 27 mei 1873, nvdr.)

In tegenstelling tot, bijvoorbeeld, Nederland, waar de Duitse edelroller als de kwalitatief beste zangkanarie werd beschouwd, bleef men in België het lied van de nachtegaalzangers waarderen en ontstond een geheel eigen zangkanariecultuur met het kweken van 'waterslagers'. Vandaar dat de Belgen de waterslager beschouwen als een deel van hun cultureel erfgoed.



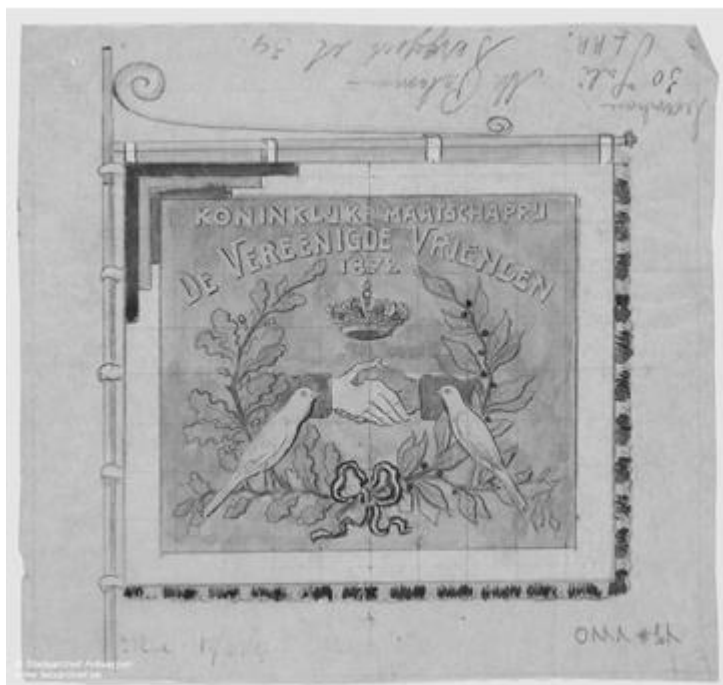
Aankomst
bij P. VAN
GELDER,
Heiliggeest-
straat, 10, in
den *H. Geest*,
van een keus
van acht

**soorten Saksische
kanarievogels**, bestaan-
de in rond de 300 stuks Rolders,
Waterslagers en verscheidene met
de stem van den Weernernachte-
gaal. Alle zingende zoo goed des
avonds bij het licht als bij klaren
dag. Te zien tot 6 juni.

J. ZUCKERKANDEL,
1611 van Dresden.

De eerste vereniging van liefhebbers/kwekers van de waterslager werd in 1872 opgericht in Antwerpen met de naam 'Verenigde Vrienden van Antwerpen'.

De Belgische Federatie van Kanarieliefhebbers, opgericht in 1905, gaf onze zangkanarie zijn naam op de tweede jaarvergadering gehouden in «De Graanmaat» te St.-Niklaas, alwaar de Belgische kwekers overeen kwamen onze vogel voortaan met de naam «Belgische Waterslager» te bestempelen. Deze naam bevredigde al de liefhebbers der verschillende Belgische kweekcentrums als de schoonste en passendste naam die men onze vogel geven kan. H. Thijs – 1912



In Het Handelsblad van Antwerpen van 19-05-1872 p. 3

Prijskampen.

Café de la Paix, Hoogstraat, 63. Buitengewone prijskamp van kanarievogelen-zang, op zondag 25 mei, ingericht door de maatschappij *De Vereenigde Vrienden*, en waar alle steden des lands kunnen aan deel nemen. De liefhebbers zullen maandag aanstaande, 20 mei, hunne vogels moeten inbrengen, van 10 ure 's morgens tot 4 ure 's namiddags. Men ziet verder de plakkaart in de lokalen.
